

УДК721/728:7.04

Понкало С. І.,
ponkalo-lesia@ukr.net; orcid.org/0000-0003-0832-0247,
аспірант кафедри дизайну та основ архітектури,
Національного університету “Львівська політехніка”

ДО ПИТАННЯ ПОРІВНЯННЯ АРХІТЕКТУРНОГО ДЕКОРУ НА ФАСАДАХ БУДІВЕЛЬ ЛЬВОВА ПІЗЬНОГО ІСТОРИЗМУ ТА СЕЦЕСІЇ

Анотація: на основі натурних обстежень та порівняльного аналізу було здійснено порівняння конструктивних та декоративних елементів архітектурного декору на фасадах будівель Львова пізнього історизму та сецесії.

Ключові слова: пізній історизм, сецесія, фасади будівель Львова, архітектурний декор.

Постановка проблеми. Архітектура Львова кінця ХІХ – початку ХХ ст., зокрема межі 1890-1910 рр., включає напрями пізнього історизму та сецесії в різних їх варіантах. В науковому обігу побутує думка проте, що нові форми, мотиви, які застосовували архітектори в оздобленні фасадів є характерним проявом зародження сецесії [1, 2, 8, 14, 15]. Тому виникла потреба здійснити порівняння архітектурного декору пізнього історизму та сецесії. Важливим та актуальним є виявити спільні і відмінні риси застосування архітектурного декору у двох напрямках; з'ясувати наскільки пізній історизм є провісником нового стилю і навпаки, які форми та декоративні елементи минулого збережені в архітектурному декорі сецесії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення питання порівняння конструктивних і декоративних елементів архітектурного декору на фасадах будівель Львова пізнього історизму та сецесії жодного разу в повному обсязі не здійснювалось. В працях дослідників Львова зокрема, С. Лінди [9, 10], та Ю. Бірюльова [1, 17, 18] розглядалися питання формування художнього образу, архітектурних форм, композиційної побудови будівель та здійснювалася спроба порівняння даних періодів. У праці дослідниці Ю. Івашко [14] надано порівняння видозмін мотивів декору від історизму до сецесії. Загалом в контексті львівської архітектури існує чимала кількість наукових праць, де розглядалася особливість даних напрямів, характер декору, зокрема в працях українських Б. Черкеса [11], [12], В. Чепелика [13], К. Костко [6], І. Жука [3], О. Ноги [7], Т. Казанцевої [5], Ю. Богданової та Ж. Комар [22], Р. Цельонтковської та Л. Онищенко-Швець [19] та зарубіжних Т. Маньковського [24], Ф. Яворського [21], [22], Я. Левицького [23] авторів.

Мета статті. Здійснити порівняння архітектурного декору на фасадах будівель Львова періоду пізнього історизму та сецесії.

Виклад основного матеріалу. Дослідження проводилось в межах обраної теми за двома стилістичними напрямками: пізній історизм та сецесія. Завдяки систематизації натурних обстежень, а також статистичному, порівняльному аналізу було здійснено порівняння конструктивних і декоративних елементів архітектурного декору, в яких виявлено спільні та відмінні риси (табл. 1).

В результаті авторських досліджень виявлено спільні риси:

За декоративними елементами що, *по-перше*, було виявлено у використанні окремих класичних елементів ліпного декору, а саме: замкового каменю, картушів, волют, гірлянд, ваз, дзеркал, медальйонів, сандриків, гут, аркатур, іонік, лиштв з вухами, заклепок тощо. Ці класичні елементи ліпного декору застосовуються в оздобленні конструктивних елементів над, під, між вікнами, над вхідним порталами, під карнизом, а також в оформленні порталів та вікон (пізній історизм – вул. Глібова, 5, вул. Ген. Чупринки, 7, 50-52, вул. Скельна, 5, вул. Шалом-Алейхема, 7, 8, 9, вул. Шевченка, 34; сецесія – вул. Акад. Кучера, 4, вул. І. Франка, 66²). *По-друге*, спільним для обох періодів є рустування фасадів такими типами рустів: грецьким, дошковим рустами та розрізкою (пізній історизм – вул. Ген. Чупринки, 7, 19, 61, вул. Котляревського, 39, Матейка, 4, вул. Рилєєва, 9; сецесія – вул. Акад. Павлова, 4, вул. Акад. Донцова, 6, 12, 14, вул. Богуна, 5, вул. Дорошенка, 15).

За конструктивними елементами слід відзначити у порталах спільне використання однакових форм прорізів у вигляді аркових, прямокутних форм. Також спільною рисою для обох періодів було використання романських вікон біфоріїв та сегментативних форм прорізів (пізній історизм – вул. Матейка, 4, вул. Ген. Чупринки, 7; сецесія – вул. Акад. Богомольця, 6, вул. Глібова, 2, вул. Ген. Чупринки, 11а, пр. Шевченка, 4). Іншою спільною рисою був пошук нового вирішення фасадів, що полягав у пізньому історизмі в прорізах вікон, які набували криволінійних форм. Тоді як в сецесії криволінійні форми віконних та дверних прорізів були різноманітного характеру та зазнали значного поширення (пізній історизм – вул. Ген. Чупринки, 19, вул. Лук'яновича, 9-11, пр. Шевченка, 26; сецесії – вул. Акад. Богомольця, 3, 6, 8, вул. Богуна, 7, вул. Дудаєва, 15, вул. І. Франка, 126, пл. К. Святослава, 7, вул. Курбаса, 3, вул. Олени-Степанівни, 12, вул. Руданського, 3). У народно-романтичному напрямі використовують дерев'яні різьблені конструкції оздобленні орнаментами, деталями, притаманними народній архітектурі та декоративно-ужитковому мистецтву (пізній історизм – вул. Мельника, 7,

² Тут і далі наведено декілька характерних прикладів з багатьох.

вул. Котляревського, 29, 29а, вул. Нечуя-Левицького, 20; сецесія – вул. Ген. Чупринки, 103, вул. Личаківська, 107, вул. Руська, 20,).

На базі авторських досліджень виявлено відмінні риси у таких аспектах: за стилістичними напрямками, мотивами оздоблення, пропорціями, конструктивними та декоративними елементами.

За стилістичними напрямками було виявлено, що в період пізнього історизму домінуючими стильовими спрямуваннями були неоренесанс, необароко, неовізантизм, неоготика, неороманський, орієнтальний, національний та мальовничий стилі, а в сецесії – орнаментальний напрям, національно-романтичний напрям або гуцульська сецесія, раціональний напрям “протоісторизм”.

За мотивами оздоблення з’ясовано, що в пізньому історизмі використовували *рослинні та геометричні мотиви* попередніх стилів (вул. Богуна, 3, вул. Дорошенка, 11), в сецесії – флору місцевих рослин (вул. Глібова, 2), а серед геометричних мотивів використовували квадрат, коло, лінію, яка була прямою, плавною, звивистою (вул. Антоновича, 83, вул. Акад. Донцова, 12, вул. Городоцька, 45).

За пропорціями, що виявлені в антропоморфних (маскарони), рослинних (квіти, листя, стебла) та зооморфних мотивах. В пізньому історизмі квіти, листя, зображення маскаронів та тварин застосовували в невеликому масштабі та пропорції (вул. Костюшки, 11, пр. Свободи, 28 (маскарони)). В сецесії ж навпаки, збільшені за пропорцією та величиною, що виконували акцентуючу роль на будівлях (вул. Акад. Богомольця, 4, Акад. Павлова, 1, 2, вул. Брюллова, 4, (маскарони), вул. С. Бандери, 16 (квіти волошки), вул. Чайковського, 7 (скульптура лебедів).

За конструктивними елементами відмінності були виявлені у формах прорізів та в оформленні порталів. Аркові форми прорізів, як вище зазначалось, є спільною рисою для обох напрямів, водночас через використання різних форм арок полягає і їх відмінність. Зокрема в пізньому історизмі використовувались стрільчасті, півциркульні, сегментативні арки (вул. Листопадового Чину, 11, вул. Коновальця, 27, вул. Матейка, 4), тоді як у сецесії – півциркульні, рідше сегментативні арки. Слід зазначити, що не у всіх сецесійних порталах змінюється форма прорізів, а лише її сприйняття за рахунок декоративного обрамлення дверей (архівольта) та форми світлика. (вул. Акад. Богомольця, 5, 6, вул. Акад. Павлова, 3, вул. Кравчука, 8, вул. Коцюбинського, 5, 8, 10, вул. Стрийська, 6). Іншою відмінною рисою є оформлення порталів, яке в пізньому історизмі було у вигляді портиків, рустування наличника (вул. Ген. Чупринки, 7, пр. Свободи, 15), а в сецесії у вигляді стебел та квітів, мотиву грецької букви омега тощо (вул. Антоновича, 83, вул. Глібова, 2, вул. І. Франка,

124). Наступною відмінною рисою є вирішення полотна дверей (в історизмі дерев'яні; у сецесії ковані полотна та зрідка дерев'яні). Характерною відмінною рисою є використання в сецесії підковоподібної (пр. Шевченка, 4) та параболічної форм прорізів вікон (пл. Григоренка, 4), що зовсім не притаманна для фасадів будівель пізнього історизму. Відмінність також полягала і в їх оздобленні. В історизмі використовувалися класичні мотиви у вигляді гірлянд, сандриків, лиштв з “вухами” тощо, а в сецесії вікна оздоблювалися переважно рослинними мотивами. Також відмінним є принцип розташування вікон. В період пізнього історизму вікна розташовувалися у вигляді метричних рядів з однаковими простінками між ними, лише у віллах зустрічалося ритмічне їх розташування, тоді як для сецесії загалом характерне вільне та ритмічне розташування вікон (пізній історизм – вул. Ген. Чупринки, 7, вул. Котляревського, 27, вул. Нечуя-Левицького, 21, пл. Міцькевича, 1, вул. Рилєєва, 9, пр. Шевченка, 26; сецесії – вул. Зелена, 30, 51, вул. Олени-Степанівни, 1, 12, вул. Зелена, 30, 51, пл. Кн. Святослава, 7). Окрім цього для обох періодів була характерна відмінність у формі та оздобленні балконів. Відмінність полягала в наступному: *по-перше* за формою балконної плити (в пізньому історизмі були напівкруглі та прямокутні, а також застосовували ступінчасті трюми вул. Ген. Чупринки, 7, вул. Глібова, 5; в сецесії – зазвичай прямокутні форми балконної плити вул. Коцюбинського, 5, 8). *По-друге* за оздобленням кронштейнів, які в історизмі декорувалися волютами, пальметами, гірляндами, атлантами, маскаронами тощо; в неготичному напрямі історизму використовували криволінійні форми кронштейнів, що завершувалися стилізованими колонами з кубічною капітеллю без п'єдесталу або у вигляді гирьки (вул. Ген. Чупринки, 50-52, вул. Драгоманова, 22). В сецесії кронштейни оздоблювалися мотивом потрійної лінії, заклепками, рослинними мотивами; на ранньому та в більшості на пізньому її етапах зустрічалися атланти. Огородження балконів також відрізнялись, зазвичай в історизмі стержні огороження були круглої та квадратної форм, а в сецесії плоскі (історизм – вул. Дорошенка, 11; сецесія – вул. Вороного, 3, 9). Аттики в період пізнього історизму не набули значного поширення, більш поширеним елементом був щипець. Відмінність полягала перш за все у формі та оздобленні. Найчастіше за формою були сходинчасті, стрільчасті, дугоподібні, з розірваним фронтоном, оздоблені люнетою, волютами, обелісками, нішами, скульптурою, балюстрадою, аркатурою та зрідка заповненні суцільно майолікою (вул. Вітовського, 20, 22, 33, вул. Ген. Чупринки, 61, вул. Героїв Майдану, 6, вул. Дорошенка, 11, 73, вул. Коновальця, 27, вул. Князя-Романа, 1-3, вул. Каліча-Гора, 7, вул. Листопадового-Чину, 11, вул. Паркова, 7, 12, вул. Пекарська, 19, вул. Підвальна, 6, пр. Шевченка, 26, 34). В сецесії аттики

надавали фасаду особливої виразності через конфігурації та їх оздоблення. За формулю були криволінійні (плавна ламана лінія), дугоподібні та дугоподібні з виступаючими стовпчиками, у вигляді корони, фронтона, комбіновані (дугоподібні поєднанні з кованою огорожею), оздоблені класичними, рослинними, антропоморфними мотивами, заповненні майолікою (вул. Акад. Богомольця, 3, вул. Антоновича, 20, вул. Волощак, 2, 4, вул. Ген. Чупринки, 38, 60, вул. Акад. Донцова, 12, вул. Дорошенка, 15, 20, вул. Руданського, 3, вул. Хотинська, 3, пр. Шевченка, 2).

За декоративними елементами виявлено, що в пізньому історизмі елементи ліпного декору перенесені із попередніх стилів (аканти, пальмети, волюти, картуші, ракушки, медальйони тощо), а також застосовувалась скульптура (атланти, маскарони) та розписи (вул. Ген. Чупринки, 7, вул. Коновальця, 47, вул. Маланюка, 7, вул. Нечуя-Левинського, 20, вул. Пекарська, 19, Туган-Барановського, 7). На відміну від історизму, на сецесійних будівлях відбувався пошук нового орнаменту, що виразився в ліпному декорі, прототипами для якого були місцеві рослини (стебла та листя, плоди каштану, китиці сосни, квіти волошки, ромашки, хризантеми, соняшника (вул. Ген. Чупринки, 28, вул. С. Бандери, 16), а також орнаменти національного характеру (вул. Руська, 20). Наступна відмінність полягала в тому, що ліпний декор в історизмі був об'ємним, а в сецесії характеризувався своєю рельєфністю, що візуально робило орнамент ще більш площинним (пізній історизм – вул. Богуна, 5, вул. Скельна, 5; сецесія – вул. Городоцька, 45, вул. С. Бандери, 61, вул. Кравчука, 8, пр. Шевченка, 4). До відмінностей належить видозміна та стилізація окремих класичних елементів ліпного декору. В сецесії відбувається стилізація замкового каменю який оздоблювався листям каштану, або на місці замкового каменю застосовувалась голова маскарону з розвіяним волоссям (вул. Антоновича, 19, вул. Акад. Богомольця, 4, 5, вул. І. Франка, 124). В пізньому історизмі найчастіше бачимо віяльний, висячий замковий камінь або на місці замкового каменю чи у вигляді накладання на замковий камінь застосовувались маски лева, чоловічої чи жіночої голови, діамантовий камінь або ж замість замкового каменю застосовувався картуш (вул. Глібова, 5, вул. Костюшки, 11, вул. Олени Степанівни, 5, вул. Рилєєва, 9, 11). Фасади пізнього історизму та сецесії оздоблювались рустами. Вище було віднесено деякі типи рустів до спільних рис, але відмінним є використання у пізньому історизмі діамантового руста (вул. Рилєєва, 9). Характерною особливістю фасадів пізнього історизму є застосування русту в поєднанні з цегляним муруванням, а саме: а) рустування лише I-го поверху (наприклад на першому поверсі застосовується “дошковий руст”, а на інших відкрите цегляне мурування стіни вул. Матейка, 4, вул. Рилєєва, 9); б) рустування в наріжній

частині стіни (вул. Глібова, 1-5); в) рустування в обрамленні вікна (вул. Ген. Чупринки, 61, вул. Каліча Гора, 7 (цегляне)); г) рустування природним ламаним каменем (вул. Листопадового Чину, 11, пр. Свободи, 15). На відмінну від історизму композиція фасадів сецесії уподібнюється до росту рослини. Тому партерна частина фасаду вирішувалась дуже стримано на противагу інтенсивно декорованого завершення будинку. Часто єдиною оздобою першого, а деколи і другого поверху було рустування фасаду, рідше застосовувалося рустування цілого фасаду. Ордерні форми у сецесії набули виключно декоративної функції, відбулось їх видозмінення, переосмислення та стилізація (замість капітелі застосовувались маскарони оздоблені листям або подвійне коло з стрічками вул. Акад. Павлова, 1, 3, 2, 4, вул. Акад. Богомольця, 6), але є випадки коли використовувалися класичні колони, а в історизмі чисте перенесення класичного ордеру (композитного, коринфського, іонічного ордерів пр. Свободи, 20, 28). Слід зазначити, що в історизмі ордер також набув декоративного значення, використовувався як накладний елемент і не був обов'язковим в оформленні. Також є приклади де він зберіг і конструктивну функцію. Майоліка в пізньому історизмі була рельєфною, рідше гладкою. Основними мотивами майоліки були трилисники та пальмети, які часто комбінувалися між собою, а також вписана в коло квітка (приклади на вул. Листопадового Чину, 11, вул. Нечуя-Левицького, 18, вул. Кольберга, 6, 8, вул. Ген. Чупринки, 21). На відміну від історизму, в сецесії майолікові вставки були гладкі і основними узорами були місцеві рослини (квіти рози, братчиків, плоди та листя каштану, плоди вишні, геометричні (лінійні композиції), зооморфні мотиви (метелики), а також керамічні плитки одноколірні та в шахівницю. Проте потрібно відмітити, що своєї різноманітності та важливого значення в застосуванні, майоліка досягнула в період сецесії (вул. Акад. Павлова 1, 2, 3, 4, вул. Шота Руставелі, 8-8а, 18).

Окрім цього як один з композиційних акцентів у сецесійних будівлях архітекторами застосовувався міжповерховий фриз. На фасадах будівель пізнього історизму також застосовувався такий прийом, але він не набув такого поширення як в сецесії. В сецесії міжповерховий фриз оздоблювався рослинними мотивами (наприклад узор з квітів ромашки, грона винограду, фактура, китиці сосни, вул. Ген. Чупринки, 28, вул. Дорошенка, 20, вул. Донцова, 14, вул. Руданського, 1), тоді як в пізньому історизмі рапортною композицією із завитків, листя аканту та маскаронів (вул. Січових Стрільців, 3).

Висновок.

Отже, здійснивши порівняння конструктивних і декоративних елементів архітектурного декору пізнього історизму та сецесії було виявлено спільні і відмінні риси. Спільними рисами декоративних елементів було використання

окремих класичних елементів ліпного декору, зокрема дзеркал, іонік, замкового каменю, ваз, гут тощо; рустування. У використанні конструктивних елементів спільним є однакові форми прорізів, зокрема аркові та прямокутні; пошук нових форм (виявлено у криволінійності форми); народно-романтичний напрямок (використання різьблених конструкцій з народної архітектури). Відмінні риси було виявлено за стилістичними напрямами; за мотивами оздоблення; за пропорціями; за конструктивними елементами розглянуто портали, вікна, балкони, кронштейни, аттики; за декоративними елементами розглянуто рустування, ліпнину, ордерні форми, майоліку.

Для періоду пізнього історизму було характерним повернення до минулих стилів та використання як основних елементів в оздобленні фасаду круглої скульптури та барельєфу. На фасадах будівель сецесії важливу роль в орнаментальному оздобленні відігравало звернення до природи, що позначилось на площинності декору. Незважаючи на відмінності, період пізнього історизму був своєрідною перехідною ланкою. Вже на цьому етапі використовувалися нові матеріали, технології та зароджувалося творче переосмислення форми. В сецесії поряд з новою формою архітектори в своїх проектах в оздобленні фасаду застосували класичні мотиви декору.

Таблиця 1

Порівняння архітектурного декору на фасадах будівель Львова пізнього історизму та сецесії

Класифікація	Спільні риси	Приклади		Відмінні риси	Приклади	
		Історизм 1890-х р.	Сецесія 1900-х р.		Історизм 1890-х р.	Сецесія 1900-х р.
	1	2	3	4	5	6
За декоративними	застосування: Класичних елементів ліпного декору (замкового каменю, іонік, гірлянд тощо).	 Вул. Скельна, 5 (оздоблення фризу гірляндами)	 Вул. І. Франка, 66 (гірлянди на аттику)	Руст -за розташуванням; -за типом.	 Вул. Рилєєва, 9 (поєднання з цегляною кладкою; діамантовий руст)	—

<p>Рустування (дошковий, грецький руст та розрізка)</p>	 <p>Вул. Матейка, 4 (дошковий руст)</p>	 <p>Вул. Акад. Донцова, 12</p>	<p>Ліпнина Історизм: -перенесення форм минулих стилів; -ліпний декор об'ємний. Сецесія: -пошук нового орнаменту (прототип місцева флора); -ліпний декор</p>	 <p>Вул. Нечуя-Левицького, 21 (класичні елементи декору, об'ємність)</p>	 <p>Пр. Шевченка, 4 (рослинними мотиви; рельєфність)</p>
		<p>(грецький руст, рустування першого поверху)</p>	<p>площинний; -стилізації окремих класичних елементів.</p>	 <p>Вул. Глібова, 5 (віяльний замковий камінь)</p>	 <p>Вул. І. Франка, 124 (стилізація замкового каменю, на місці якого маскарон)</p>
<p>—</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>Ордерні форми Історизм -перенесення класичного ордеру. Сецесія -видозміна та стилізація.</p>	 <p>Пр. Свободи, 20 (коринфські парні колони)</p>	 <p>Вул. Акад. Богомольця, 6 (стилізовані пілястри)</p>
<p>—</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>Майюліка Історизм -рельєфна; -основні мотиви (трилисник, пельмета; коло з вписаного квіткою). Сецесія -гладка; -основні мотиви (рослинні, зооморфні та геометричні).</p>	 <p>Вул. Листопадового Чину, 11 (оздоблення аттика)</p>	 <p>Вул. Акад. Павлова, 2</p> <p>Вул. Акад. Павлова, 4</p>

За конструктивними елементами	<p>Портали -одинакові форми прорізів.</p> <p>Вул. Ген. Чупринки, 7</p>	 <p>Пр. Шевченка, 4</p>	<p>Портали -в формах прорізів; -в оформленні; -у вирішенні полотна дверей.</p>	 <p>Пр. Свободи, 15 (у вигляді портика)</p>	 <p>Вул. Акад. Богомольця, 6 (архівольт)</p>
	<p>Вікна -криволінійні форми; аркові, прямокутні, сегментативні прорізи та біфорії.</p> <p>Вул. Лук'яновича, 9 (криволінійність)</p>	 <p>Вул. Руданського, 3 (криволінійність)</p>	<p>Вікна -в формах прорізів; -в оздобленні; -в розташуванні.</p>	 <p>Вул. Ген. Чупринки, 7</p>	 <p>Пр. Шевченка, 4 (підковоподібна форма)</p>
—	—	—	<p>Балкони -за огороженням; -за формою балконної плити; -за оздобленням кронштейнів.</p>	 <p>Вул. Глібова, 5</p>	 <p>Вул. Концjobинського, 5</p>
—	—	—	<p>Аттики -у формі; -в оздобленні.</p>	 <p>Пр. Шевченка, 26</p>	 <p>Вул. Руданського, 3</p>

Література

1. Бірюльов Ю.О. Мистецтво львівської сецесії / Ю.О. Бірюльов. — Львів: Центр Європи, 2005. - 184 с.
2. Грималюк Р. Формування естетичної платформи сецесіївукраїнському мистецтві кінця ХІХ – початку ХХ ст. / Р. Грималюк //Серія мистецтвознавча. Народознавчі зошити, № 6 (120). -Львів, 2014. - С. 1316-1327.
4. Жук І. Архітектурний декор львівської сецесії / І. Жук //Мистецькі студії, № 2–3. — 1993.
5. Казанцева Т.Є. До питання розвитку архітектурного декору на фасадах львівських споруд / Т.Є. Казанцева // Вісник Нац. ун-ту “Львівська політехнікаСерія: Архітектура, № 674. – Львів, 2010. - С. 140–147.
6. Костко Я.С. Видове та тематичне розмаїття пластичного декору на фасадах львівських споруд другої пол. ХІХ – початку ХХ ст. / Я.С. Костко//

Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку, випуск 20 (т.2). – Львів, 2014. - С. 32-36.

7. Нога О. І. Левинський: архітектор, підприємець, меценат / О. Нога. - Львів: Центр Європи, 2009. - 192 с.

8. Лисенко О.Ю. Архітектура вестибюльної групи приміщень у житлових будинках кін. ХІХ — поч. ХХ ст. у м. Львові як вираження соціальної ідеології / О. Ю. Лисенко // Вісник НУ «Львівська політехніка». Архітектура, № 505. — Львів, 2004. - С.192-196.

9. Лінда С.М. Житлове будівництво Львова у другій половині ХІХ століття / С.М. Лінда // Записки наукового товариства ім. Шевченка, праці Комісії архітектури та містобудування. Том ССХІІ. - Львів: НТШ, 2001. - С. 126-153.

10. Лінда С.М. Проблема стилю в архітектурі львівського історизму / С.М. Лінда // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Архітектура», № 4 10. - Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2000. - С. 27-33.

11. Черкес Б. . Традиція та ідентичність в новій українській архітектурі / Б.С. Черкес // Вісник Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. Серія: “Архітектура”, № 486. – Львів, 2003. - С. 71-91.

12. Черкес Б.С. Історизм в архітектурі незалежної України / Б.С. Черкес, С.М. Лінда // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: Архітектура. — 2010. — № 429. — С. 114–132.

13. Чепелик В. Український архітектурний модерн / В. Чепелик. — Київ: КНУБА, 2000. — 378 с.

14. Ивашко Ю. Модерн Западной Европы, Украины и Китая: пути трансформации имплементаций / Ю. Ивашко, Л. Шуань. - К: “Феникс”, 2015. - 152 с.

15. Иконников А.В. Историзм в архитектуре / В.А. Иконников. - М.: Стройиздат, 1997. - С. 516.

16. Кириченко Е.И. Русская архитектура 1830-1910-х годов / Е.И. Кириченко. - Москва: Искусство, 1978. - 399 с.

17. Biriulow J. Rzeźbalwowskaodpołowy XVIII wiekudo 1939 roku: Odzapowiedz klasycyzmu doawangardy / J. Biriulow. - Warszawa: Neriton, 2007. - 388 s.

18. Biriulow J. Secesjawa Lwowie. / J. Biriulow. - Warszawa: Wydawnictwo KrupskiiS-ka, 1993. - 256 s.

19. Cielątkowska R. Detal architektury mieszkaniowej Lwowa XIX i XX wieku / R. Cielątkowska, L. Onyszczenko-Szwec-Wydanie II popraw. - Gdansk : MIREX-Mirotki, 2008. — 420 s.

20. Jaworski F. Nobilitacja miasta Lwowa/ F. Jaworski // Biblioteka Lwowska. Wydawnictwo towarzystwa Mił.Osników Przeszłości Lwów. T. IV. - 1909. - S. 61.

21. Jaworski F. Lwówstary i wczorajszy (Szkice i opowiadania)/ F. Jaworski - Lwów, 1911. - S. 35-41.

22. Komar Ź. Secesja we Lwowie/ Ź. Komar, J. Bohdanowa. - Kraków, 2014.

23. Lewicki J. Międzytradycją a nowoczesnością: architektura Lwowa lat 1893–1918. / J. . Lewicki. - Warszawa: Neriton, 2005. - S. 17. 21.

24. Mankowski T. Początki nowożytnego Lwowa w architekturze / Prace Sekcji Historii Sztuki i Kultury Towarzystwa Naukowego we Lwowie. — T. I. — Lwów, 1929. - S. 33.

Аннотация

Понкало С. И., аспирант кафедры дизайна и основ архитектуры, Национальный университет “Львовская Политехника”.

К вопросу сравнения архитектурного декора на фасадах зданий Львова позднего историзма и сецессии.

На основе натурных обследований и сравнительного анализа было проведено сравнение конструктивных и декоративных элементов архитектурного декора на фасадах зданий Львова позднего историзма и сецессии.

Ключевые слова: поздний историзм, сецессия, фасады зданий Львова, архитектурный декор.

Annotation

Ponkalo S. I. postgraduate student of the department of design and architecture fundamentals, Lviv Polytechnic National University.

On the question of comparison of architectural decoration on the facades of late historicism and secession Lviv buildings.

On the base of field research and comparative analysis the comparison of constructive and decorative elements of architectural decoration on the facades of Lviv buildings of the late Historicism and Secession has been made.

Key words: late Historicism, Secession, facades of Lviv buildings, architectural decoration